

LRT- (*light rail transit*) eli nykyaikaiset kevytraidejärjestelmät ovat nousseet ajankohtaiseksi keskustelun aiheeksi Suomen suurimmilla kaupunkiseuduilla. LRT-hankkeiden taloudellisista vaikutuksista pitkällä aikavälillä on tehty paljon tutkimusta kansainvälisesti. Sen sijaan niiden *rakentamisaikaisista* vaikutuksista on tutkittu vain vähän, vaikka se on kriittinen ajanjakso raitiotietä rakentavan kaupungin uudistumiselle ja vaikuttaa kaikkiin kaupungin käyttäjiin. Miten kaupunkia halkova työmaa vaikuttaa paikalliseen elinkeinoelämään ja miltä ratikkakuoppa näyttää yrittäjän silmin?

Raitiotien rakentamisaikaiset yritysvaikutukset -tutkimus

- Toteutus: Tampereen yliopisto yhteistyössä Tampereen kaupungin, Tampereen kauppakamarin ja Pirkanmaan Yrittäjien kanssa
- Tutkimusajankohta: 1/2018 – 3/2019
- Tutkimuksessa kehitetty useita tarkastelun menetelmiä:
 - Tilastokeskuksen aineisto liikevaihdon ja henkilöstön kehityksestä raitiotien rakentamiskäytävällä sijaitsevilla yrityksillä
 - Kyselyaineisto, 219 vastaajaa.
 - 39 tutkimushaastattelua vaikutusalueen yrittäjille
 - 2 fokusryhmätapaamista yrittäjille sekä järjestöjen ja kaupungin edustajille

Tutkimustietoa rakennusvaiheista

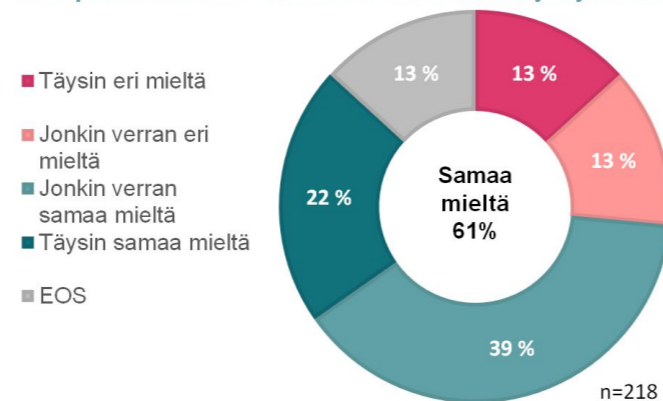
Tutkimuksessamme yrittäjät raportoivat rakennusajan aiheuttamista haitoista: 80,3 % kyselyyn vastanneista oli sitä mieltä, että työmaat aiheuttavat heidän yritykselleen merkittävää haittaa. Haitat liittyivät erityisesti saavutettavuuden ja tiedonkulun ongelmiin sekä asiakkaiden negatiivisiin mielikuviin työmaiden lähialueista ja sitä kautta heikentyneisiin asiakasvirtoihin. Tulevaisuuteen suhtauduttiin kuitenkin pitkällä aikavälillä pääosin positiivisesti.

Toiminnot hakevat paikkojaan

Tutkimuksessa havaittiin, että raitiotien rakentaminen tarjoaa uusia perusteita yritysten sijoittumispäätöksiä tekemiseen jo rakennusaikana. Raitiotiereitin varsi luo edellytyksiä tiivistyvälle kaupunkirakenteelle ja vetää puoleensa erityisesti asumista. Yrittäjät näkivätkin ydinkeskustan ulkopuolisten, reitin varrella olevien alueiden houkuttelevuuden lisääntyvän: liiketoiminnan edellytykset koettiin niissä entistä paremmiksi keskustamaisille toiminnoille.

Työmaa-alueista kärsivät pääasiassa autoilevia asiakkaita palvelevat yrittäjät. He kokivat tarvetta siirtyä paremman autoliikennesaavutettavuuden piiriin. Raitiotien rakentaminen tuleekin ymmärtää yritysraakenteeseen ja koko kaupungin dynamiikkaan vaikuttavana maankäyttöhankkeena, ei ainoastaan kapeasti joukkoliikennehankkeena.

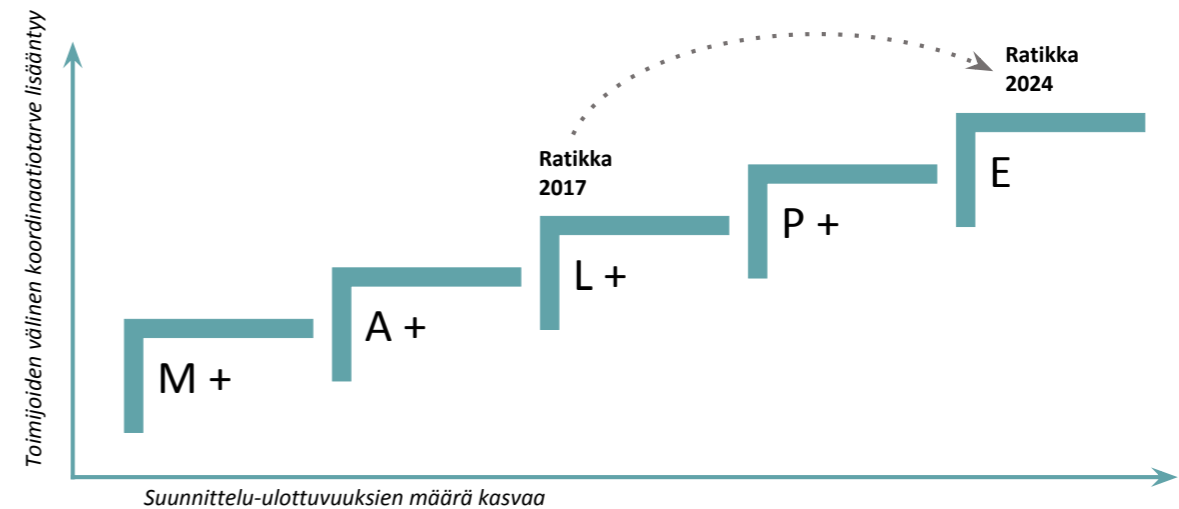
Raitiotie lisää reitin varrella olevien ydinkeskustan ulkopuolisten alueiden houkuttelevuutta yritykselleni

Raitiotien potentiaali MALPE-työn välineenä

Kaupunkirakenteen tiivistämisen ohella raitiotie ohjaa monien kaupungin perusinvestointien, kuten palveluverkon suunnittelua ja korostaa siten tarvetta toimintoja yhdistävälle maankäytön suunnittelulle. Vaikutukset ulottuvat myös yksityisiin elinkeinonharjoittajiin.

Kompleksisuuden kasvaessa kokonaisvaltainen MALPE-työ edellyttää kaupungin toimijoiden tiiviimmän yhteistyön lisäksi myös ulkopuolisten toimijoiden monipuolisemman roolin huomioimista. Koska raitiotien rakentaminen ei ole vain liikennehanke, myös yritykset tulisi huomioida tärkeänä sidosryhmänä ja kaupunkia muuttavina toimijoina. Raitiotien ja vastaavien suurhankkeiden rakentamisen aiheuttamista yritysvaikutuksista käytävä vuoropuhelu paikallisten yrittäjäjärjestöjen kanssa olisi hyvä sitoa nykyistä korostetummin maankäytön suunnitteluun.

Yhteenveto

- Toiminnot hakevat paikkojaan jo rakennusaikana: raitiotie tulee ymmärtää koko kaupungin dynamiikkaan ja sen osasiin vaikuttavana maankäyttöhankkeena
- Elinkeinojen kehittäminen on osa MALPE-työtä, jolloin myös yrittäjäyhteisön rooli muuttuu. Yrittäjien huomioiminen on tarpeen uusien sekoittuneiden toimintojen alueiden muodostumisessa.
- Raitiotien rakentamisen kaltaisissa suurhankkeissa viestinnän tarve on erilainen hankkeen eri vaiheissa. Rakennusaikaisen kohdennetun viestinnän lisäksi tarvitaan paikallista vuoropuhelua yrittäjien kanssa MALPE-kontekstissa.

Karppi, I., Skippari, M., Sahamies, K., Karppinen, A. (2019): "A great future ahead – if we survive to see it" – Tampere light rail construction from the enterprise perspective. Esitys tulossa: Nordic Division of the Regional Studies Association (NoRSA) 18.-19.6.2019
Raitiotien rakentamisaikaiset yritysvaikutukset -tutkimus: <https://research.uta.fi/ratikka/>